

**Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden**

**Kommunstyrelsen, för kännedom
Kommunfullmäktige, för
kännedom**

Granskning av Underhåll av gator & vägar samt VA-anläggningar

Azets har av Nyköpings kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens rutiner kring underhåll av gator och vägar samt VA-anläggningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Granskningen har syftat till att bedöma huruvida miljö- och samhällsbyggnadsnämnden säkerställer ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar samt VA-anläggningar.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i allt väsentligt säkerställer ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar samt VA-anläggningar.

Bakgrunden till vår bedömning är att Nyköping Vattens och GPH:s (Gata, Park, Hamn) underhållsplaner möjliggör kontinuerlig uppdatering och bedömning av behov, vilket säkerställer att verktygen är aktuella och anpassade till förändrade förutsättningar. Trots detta saknas formellt utarbetade riktlinjer för det löpande arbetet, vilket kan förbättras genom att formalisera rutiner.

Nämnden följer upp verksamhetsmål med indirekt koppling till underhåll, men beslutsfattandet och aktiva åtgärder utifrån uppföljningar är endast delvis utvecklade. Det finns således utrymme att stärka dessa processer för att säkerställa att underhållsbehoven adresseras fullt ut.

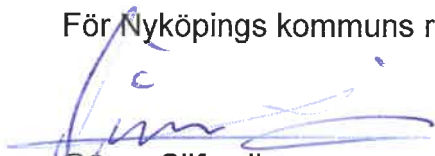
Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi miljö- och samhällsbyggnadsnämnden att:

- Fastställa etablerade rutiner och riktlinjer för det löpande arbetet vad avser planering och uppföljning.
- Tillse att statusbedömningar är i paritet med faktiskt underhållsbehov för att säkerställa att budgetering sker utifrån faktiska behov.

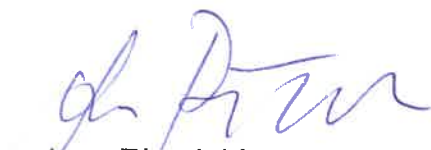
- Förstärka uppföljningsprocesserna för att möjliggöra bättre beslutsfattande och aktiva åtgärder.

Granskningen översänds härmed till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden för yttrande **senast 2026-02-28**. Rapporten skickas även till kommunstyrelsen och till kommunfullmäktige för kännedom.

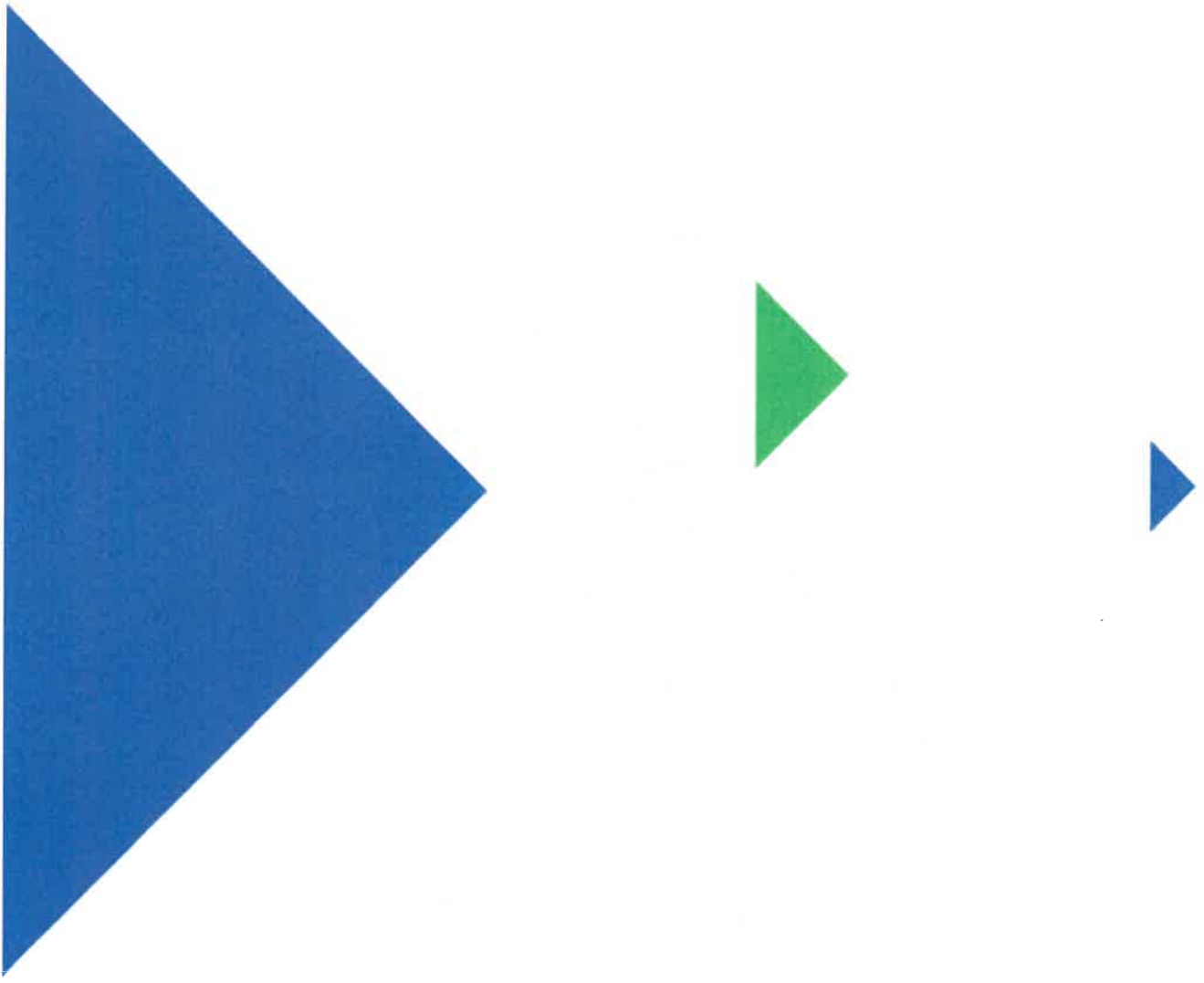
För Nyköpings kommuns revisorer

Göran Silfverling,
ordförande

Lars Ringdahl

Three triangles of varying sizes and colors (blue, green, and blue) are arranged diagonally from the top left towards the bottom right, creating a sense of movement or a sequence.

Granskning av Underhåll av gator och vägar samt VA-anläggningar

Rapport
Nyköpings kommun

2025-11-21

Antal sidor 15

Antal bilagor 1

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
3	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
4	Revisionskriterier	6
5	Metod	6
6	Resultat av granskningen	7
6.1	<i>Organisation</i>	7
6.2	<i>Styrande underlag och ansvar</i>	8
6.2.1	Strategi för vatten och avlopp	8
6.2.2	Underhållsplaner – Nyköping Vatten	9
6.2.3	Underhållsplaner – GPH	10
6.2.4	Bedömning	10
6.3	<i>Ekonomisk styrning</i>	11
6.3.1	Bedömning	12
6.4	<i>Uppföljning</i>	12
6.4.1	Bedömning	13
7	Samlad bedömning och rekommendationer	14
8	Bilaga A	15

1 SAMMANFATTNING

Azets har av Nyköpings kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens rutiner kring underhåll av gator och vägar samt VA-anläggningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Granskningen har syftat till att bedöma huruvida miljö- och samhällsbyggnadsnämnden säkerställer ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar samt VA-anläggningar.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i allt väsentligt säkerställer ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar samt VA-anläggningar.

Bakgrunden till vår bedömning är att Nyköping Vattens och GPH:s (Gata, Park, Hamn) underhållsplaner möjliggör kontinuerlig uppdatering och bedömning av behov, vilket säkerställer att verktygen är aktuella och anpassade till förändrade förutsättningar. Trots detta saknas formellt utarbetade riktlinjer för det löpande arbetet, vilket kan förbättras genom att formalisera rutiner.

Nämnden följer upp verksamhetsmål med indirekt koppling till underhåll, men beslutsfattandet och aktiva åtgärder utifrån uppföljningar är endast delvis utvecklade. Det finns således utrymme att stärka dessa processer för att säkerställa att underhållsbehoven adresseras fullt ut.

I det följande redovisas våra bedömningar och rekommendationer kopplat till revisionsfrågorna.

Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja 	
Revisionsfråga	Bedömning
Finns dokumenterade rutiner och tillförlitliga planeringsverktyg för att bedöma underhållsbehov på gator och vägar samt VA-anläggningar?	I allt väsentligt
Uppdateras planeringsverktygen löpande?	Ja
På vilka grunder görs prioriteringar avseende underhållsarbetet?	Se avsnitt 3.2
Utgår budgetering av underhåll från faktiskt underhållsbehov och är utfört underhåll i paritet med identifierat underhållsbehov?	Endast delvis
Finns aktuella underhållsplaner för gator och vägar samt VA-anläggningar och harmonierar dessa med kommunfullmäktiges mål?	I allt väsentligt
Har nämnden följt upp underhållsarbetet och beslutat om tydliga och aktiva åtgärder utifrån uppföljning samt övriga aktuella utvärderingar?	Endast delvis

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi miljö- och samhällsbyggnadsnämnden att:

- Fastställa etablerade rutiner och riktlinjer för det löpande arbetet vad avser planering och uppföljning.
- Tillse att statusbedömningar är i paritet med faktiskt underhållsbehov för att säkerställa att budgetering sker utifrån faktiska behov.
- Förstärka uppföljningsprocesserna för att möjliggöra bättre beslutsfattande och aktiva åtgärder.

2 BAKGRUND

Azets har av Nyköpings kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens rutiner kring underhåll av gator och vägar samt VA-anläggningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2025.

Underhållet av gatunätet omfattar åtgärder som avser att vidmakthålla dess funktion och prestanda. Underhållet indelas allmänt i dels förebyggande underhåll dels avhjälpande underhåll (akuta åtgärder). Om underhållet varaktigt brister uppkommer behov av förnyelse/ombyggnad av gatukroppen vilket är väsentligt dyrare än normalt underhåll.

Konsekvenserna av eftersatt underhåll är, förutom kapitalförstöring, ökade samhällsekonomiska kostnader såsom: bristande trafiksäkerhet, halkolyckor för gångtrafikanter samt skador på fordon och förlängda restider.

Det finns även motsvarande negativa konsekvenser vad gäller funktionalitet och prestanda kring VA-anläggningar som hotar att störa ändamålsenligheten vid bristande underhåll.

Revisorerna har i revisionsplaneringen för 2025 uppmärksammat risker beträffande kommunens underhåll av gator och vägar samt VA-anläggningar. Revisionen upplever att det finns ett behov av att kartlägga ett antal frågeställningar avseende investeringar, drift och underhåll och vad det kan innebära för kommunen i ekonomiskt och verksamhetsmässigt perspektiv.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att kommunens rutiner avseende underhåll av gator och vägar samt VA-anläggningar behöver granskas.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Granskningen har syftat till att bedöma huruvida miljö- och samhällsbyggnadsnämnden säkerställer ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar samt VA-anläggningar.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Finns dokumenterade rutiner och tillförlitliga planeringsverktyg för att bedöma underhållsbehov på gator och vägar samt VA-anläggningar?
- Uppdateras planeringsverktygen löpande?
- På vilka grunder görs prioriteringar avseende underhållsarbetet?
- Utgår budgetering av underhåll från faktiskt underhållsbehov och är utfört underhåll i paritet med identifierat underhållsbehov?
- Finns aktuella underhållsplaner för gator och vägar samt VA-anläggningar och harmonierar dessa med kommunfullmäktiges mål?
- Har nämnden följt upp underhållsarbetet och beslutat om tydliga och aktiva åtgärder utifrån uppföljning samt övriga aktuella utvärderingar?

Granskningen har omfattat miljö- och samhällsbyggnadsnämnden och arbetet med underhåll vad gäller gator och vägar samt VA-anläggningar.

4 REVISIONSKRITERIER

Granskningen har utgått från nedanstående revisionskriterier:

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

5 METOD

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier (se fullständig förteckning som Bilaga A), intervjuer och skriftlig avstämning. Intervjuer har genomförts med verksamhetschefer och controllers.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av samtliga intervjuade.

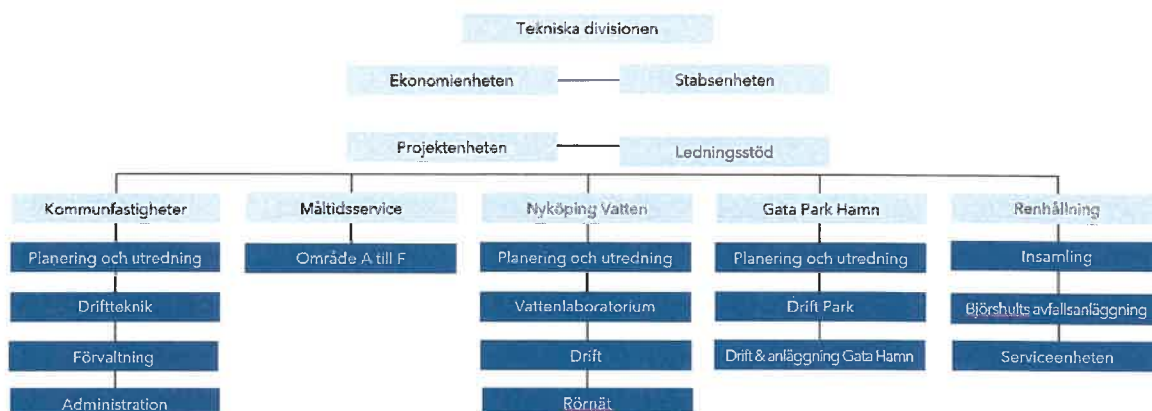
6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 ORGANISATION

I Nyköpings kommun är nämnderna huvudmän för kommunens verksamheter och säkerställer att kommunens divisioner arbetar enligt, mellan kommunstyrelse/nämnder och divisioner, antagna överenskommelser. Av kommunens modell för styrning och ledning framgår att nämndernas politiska styrning i huvudsak utgår från budgetprioriteringar i årlig överenskommelse om verksamhet. Denna utgör grunden för verksamhetsplanering, genomförande och uppföljning. Tjänstepersonsorganisationen omsätter sedan nämndens budget och överenskommelse av verksamhet i en verksamhetsplan för året. Det är utifrån denna verksamhetsplanering som kommunens verksamhet för gator och vägar samt VA arbetar utifrån.

Mer specifikt arbetar verksamheten inom två verksamheter benämnda *gata, park, hamn* (GPH) samt *Nyköping vatten*, placerade inom tekniska divisionen. Respektive verksamhet arbetar med och inom en separat verksamhet benämnd *projektenheten* i vilken divisionens projekt planeras och operationaliseras. Organisationen för gator och vägar samt VA visualiseras i nedan figur (Figur A).

Figur A

Respektive verksamhet administreras av en verksamhetschef som innehar det övergripande ansvaret för verksamheten. Under verksamhetschefernas ledning finns arbetsledare samt samordnare. Deras arbetsuppgifter innefattar att arbeta med kommunens infrastrukturplan samt genomförandeplan av översiktsplanen. De bär ansvaret för att samordna olika aktiviteter och projekt som berör respektive område, och säkerställer samverkan med andra enheter, med särskild tonvikt på ekonomiska aspekter. Respektive verksamhet består av enheter, exempelvis består verksamheten GPH av tre enheter – *drift gata, hamn, drift park och planering* samt *utredningsenheten*.

Organisationen har etablerat ett forum för divisionschefer och samtliga verksamhetschefer, vilka sammanträder med en frekvens av varannan vecka. Utöver dessa regelbundna sammankomster kan extrainsatta möten äga rum varannan vecka för att adressera specifika frågor eller behov som kan uppstå.

6.2 STYRANDE UNDERLAG OCH ANSVAR

Nämnden arbetar utifrån ett antal mål som har fastställts av kommunfullmäktige. Dessa mål är förankrade i kommunens sju övergripande målområden, vilka ligger till grund för nämndens specifika uppdrag. Enligt tidigare nämnd modell för ledning och styrning specificeras att de antagna målen kategoriseras under ett antal strategiska målområden som utgår från kommunens grundverksamhet. Dessa målområden syftar till att tydliggöra kommunens samlade arbete genom att fokusera på:

- Hållbar utveckling
- Effektiv organisation
- Kultur och fritid
- Näringsliv och arbete
- Stads- och landsbygdsutveckling
- Trygghet och säkerhet

Enligt miljö- och samhällsbyggnadsnämndens reglemente¹ ansvarar nämnden, i enlighet med de övergripande mål, strategier, policyer och ekonomiska ramar som fastställts av kommunfullmäktige, för bland annat gatu- och väghållning, inklusive offentliga platser, torg, parker, samt hamn-, handels- och småbåtshamnsverksamhet och farleder.

Därtill har nämnden ansvaret för kommunens vatten- och avloppsverksamhet. Nämnden driver, underhåller, förvaltar och utvecklar kommunens fasta och lösa egendom avseende fastigheter, markanläggningar, produktions- och behandlingsanläggningar, ledningsnät och pumpstationer som ingår i vatten- och avloppsverksamheten, samt övrig utrustning som krävs för att bedriva verksamheten.

Av intervjuer framkommer att verksamheten saknar utarbetade riktlinjer vad avser det löpande arbetet inom ovan beskrivna verksamheter. Arbetet genomförs utefter informella rutiner som arbetats fram inom organisationen.

6.2.1 Strategi för vatten och avlopp

Av kommunens strategi för vatten och avlopp² framkommer följande ställningstaganden som beskriver kommunens övergripande arbete med VA-försörjning och kopplingen till andra verksamheter i kommunen:

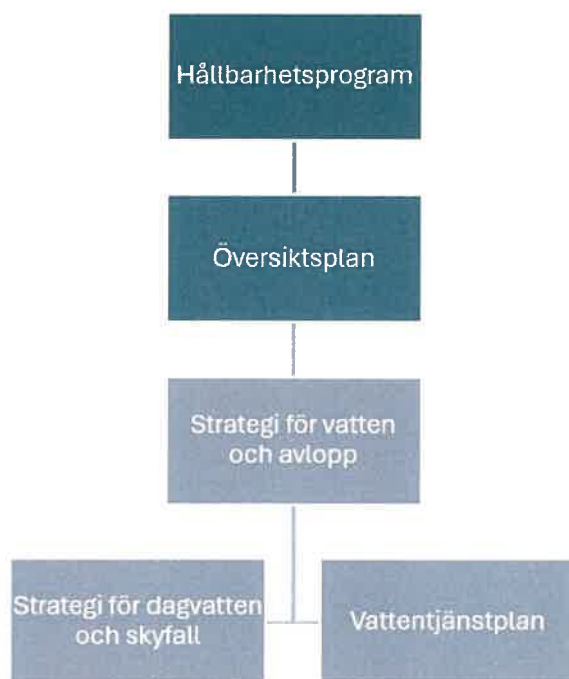
- Kommunen verkar för att reducera föroreningar i spillvatten och dagvatten innan det når recipient.
- Utveckling av VA-försörjningen främjar kretslopp av resurser och anpassas till ett förändrat klimat.
- Det finns en långsiktig planering för kommunens VA-försörjning som är samordnad med bebyggelseutvecklingen och kommunens övriga styrdokument.
- Kommunens divisioner samverkar och har ett väl utvecklat arbete i frågor som rör VA-försörjning.

¹ Antagen av kommunfullmäktige 2024-11-12

² Strategi för vatten och avlopp för Nyköping, kommunfullmäktige 2024-03-01

- Förutsättningarna för en hållbar VA-försörjning studeras tidigt i samhällsbyggnadsprocessen.
- Kommunens brandvattenförsörjning är robust, långsiktigt hållbar och har en tydlig ansvarsfördelning.

Syftet med strategin och dess ställningstaganden anges vara att verka för en långsiktig och hållbar utveckling av VA-försörjningen i kommunen. I underlaget redovisas hur kommunens underlag med bäring på VA-arbetet förhåller sig till varandra. Detta redovisas visuellt i figuren (Figur B) nedan.

6.2.1.1 Vattentjänstplan

Vattentjänstplanen beskriver den långsiktiga planeringen för hur behovet av allmänna vattentjänster³ ska tillgodoses i Nyköpings kommun. I denna beskrivs nuläge och utvecklingsbehov för kommunens dricksvattenförsörjning samt spillvatten- och dagvattenhantering. Tidsperspektivet är 12 år framåt, till och med år 2036. Som underlag för vattentjänstplanen har en översiktlig behovsbedömning genomförts för bebyggelsegrupper som ligger utanför verksamhetsområde för VA inom kommunen.

6.2.2 Underhållsplaner – Nyköping Vatten

Nyköping Vattens underhållsplaner baseras på statusbedömningar som tar hänsyn till driftstörningar, klagomål, samt genomförda undersökningar och utredningar. VA-banken utgör den centrala databasen för underhålls- och förnyelsearbetet. I denna databas lagras information om ledningsnätet, vilket möjliggör planering och bedömning av underhållsbehov. Driftstörningar rapporteras i VA-banken enligt fastställda rutiner, vilket säkerställer att grunddata för förnyelseplaneringen kontinuerligt uppdateras.

³ Allmänna vattentjänster omfattar dricksvattenförsörjning, spillvattenhantering och dagvattenhantering.

Förnyelseplaneringen genomförs för både centralorten och varje enskild ort. Av skriftlig återkoppling framgår att denna uppdateras årligen. För vattenverk och avloppsreningsverk hålls veckovisa processmöten, där åtgärder som behöver genomföras på vattenverk, reningsverk och pumpstationer löpande diskuteras och prioriteras. Prioriteringar för underhålls- och förnyelsearbetet görs utifrån en betygs- och viktmatrix, där faktorer såsom material, ålder, problem och konsekvens beaktas.

Nyköping Vatten bedriver sin verksamhet i enlighet med Svenskt Vattens publikation P116⁴, med vissa lokala anpassningar för att möta specifika förutsättningar. Uppdateringen av verktygen sker genom kontinuerliga undersökningar av ledningsnätet, vilket inkluderar aktiv läcksökning, kontroll av flödesmätare, lyssningar i fält med loggar, samt rörinspektioner och flödesmätningar av tillskottsvatten. VA-banken, den centrala databasen, fylls fortlöpande med ny eller korrigerad information. Vidare genomförs riskanalyser baserade på kriterierna i P116 för att identifiera konsekvensledningar (ledningssträckor som vid driftavbrott eller bristande funktion ger stora negativa konsekvenser för anslutna verksamheter, miljö, trafiksystem etc).

6.2.3 Underhållsplaner – GPH

Underhållsplanerna för GPH baseras på en digital geografisk databas, vilken kontinuerligt ajourhålls genom programmet QGIS. Databasen innefattar information avseende förutbyte av beläggning, rutter för vinterväghållning, gatuhållning, slätter samt kontroll av skyltning. Planerna kompletteras av felanmälsystemet Infracontrol – där feedback och felanmälningar tas emot och statistik genereras.

Veckoplaneringen för gatudrift exemplifieras av planeringsmöten och ledningsägarsamordningsmöten, vilka hålls kontinuerligt inom ramen för verksamheten. Vid intervjuer framkommer att prioriteringen av verksamheten grundar sig på flera faktorer, inklusive ekonomiska ramar och politiska prioriteringar samt samplanering och påverkan av andra verksamheter inom kommunen. Vidare beaktas omvärldsanalys, inklusive externa aktörer såsom exploateringar.

Underhållsplanerna fungerar som levande arbetsdokument som revideras för att anpassas till driftsstörningar och behov. Vid skriftlig återkoppling framgår att systemstöd i form av verksamhetssystem och investeringsplaner samt ramförutsättningar i budget är avgörande för planering och prioritering. Beställningar mellan nämnd och verksamhet, tillsammans med långsiktiga planer såsom lokalresursplan, infrastrukturplan och investeringsplan, utgör viktiga komponenter i processen.

Av intervjuer framkommer att det finns en tydlig prioritering av huvudvägnät och gång- och cykelvägar avseende skötsel, där exempelvis halkbekämpning genom saltning av huvudvägnätet och sopsaltning på prioriterade gång- och cykelvägar samt utbyte av beläggning ingår. Utöver detta beskriver intervjuade att översyn av prioriteringar kontinuerligt genomförts för att rikta resurser där de bäst behövs, såsom vid reinvesteringar.

6.2.4 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns dokumenterade rutiner och tillförlitliga planeringsverktyg för att bedöma underhållsbehov på gator och vägar samt VA-anläggningar.

Bakgrunden till vår bedömning är att det framgår att kommunen har etablerat strategier och planeringsverktyg för att hantera underhållsbehov på gator, vägar och VA-anläggningar. Nyköping Vattens underhållsplaner baseras på statusbedömningar och VA-banken används som en central databas för att lagra information om ledningsnätet. Detta möjliggör planering och bedömning av

⁴ Publikation som syftar till Sveriges VA-organisationer rekommendationer kring vad en plan för strategisk förvaltning av hela VA-anläggningen bör innehålla för att verksamheten ska kunna bedriva ett strukturerat arbete, dels vägledning för hur detta bör utföras avseende VA-ledningsnäten.

underhållsbehov, vilket säkerställer att data för förnyelseplaneringen kontinuerligt uppdateras. Förnyelseplaneringen genomförs årligen och involverar regelbundna processmöten, där prioriteringar görs utifrån en betygs- och viktmatrix som beaktar material, ålder, problem och konsekvens.

Vidare använder GPH en digital geografisk databas, ajourhållen genom programmet QGIS, för att hantera underhållsplaner. Denna databas innefattar information om beläggningsförnyelse, vinterväghållning, gaturenhållning, slätter och skyltkontroll. Felanmälningar och feedback hanteras genom systemet Infracontrol, vilket genererar statistik för vidare analys. Veckoplaneringen för gatudrift exemplifieras av kontinuerliga planeringsmöten och samordningsmöten, där prioriteringar grundas på faktorer som ekonomiska ramar, politiska prioriteringar och samplanering med andra kommunala verksamheter.

Trots dessa etablerade rutiner och verktyg, identifieras vissa utvecklingsområden. Det framkommer att organisationen saknar utarbetade riktlinjer för det löpande arbetet inom de beskrivna verksamheterna, och att arbetet genomförs enligt informella rutiner. Detta kan innebära att det finns utrymme för förbättringar i form av att formalisera dessa rutiner för att säkerställa en mer enhetlig och transparent arbetsprocess. Vidare kan det finnas behov av att stärka samverkan mellan olika kommunala divisioner och att ytterligare integrera omvärldsanalys för att optimera resursanvändningen och anpassa planeringen till förändrade förutsättningar.

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns underhållsplaner för gator och vägar samt VA-anläggningar och att dessa harmonierar med kommunfullmäktiges mål.

Nyköping Vattens underhållsplaner baseras på en central databas, VA-banken, vilket möjliggör kontinuerlig uppdatering och bedömning av underhållsbehov. Förnyelseplaneringen sker systematiskt och uppdateras årligen. GPH:s underhållsplaner utnyttjar en digital geografisk databas och kompletteras med systemstöd som Infracontrol för att hantera felanmälningar och feedback.

Dessa planeringsverktyg och rutiner harmonierar med kommunfullmäktiges mål, särskilt de som rör hållbar utveckling och effektiv organisation, genom att fokusera på långsiktig planering och samordning med kommunens styrdokument. Trots detta framkommer att det saknas formellt utarbetade riktlinjer för det löpande arbetet, vilket indikerar att det finns potential för ytterligare förbättringar för att fullt ut harmoniera med kommunfullmäktiges mål.

Vår bedömning är att planeringsverktygen uppdateras löpande.

I enlighet med som tidigare nämnts baseras VA-verksamhetens underhållsplaner på en central databas där information om ledningsnätet kontinuerligt uppdateras. Förnyelseplaneringen genomförs årligen och involverar regelbundna processmöten där åtgärder diskuteras och prioriteras baserat på aktuella data och behov. Dessutom genomförs kontinuerliga undersökningar av ledningsnätet, inklusive aktiv läcksökning och flödesmätningar, för att säkerställa att verktygen är aktuella.

GPH:s underhållsplaner använder en digital geografisk databas, vilket möjliggör kontinuerlig uppdatering av information avseende beläggningsförnyelse och andra underhållsbehov. Veckoplanering och ledningsägarsamordningsmöten hålls kontinuerligt för att säkerställa att planerna är aktuella och anpassade till förändrade förutsättningar och behov.

6.3 EKONOMISK STYRNING

Den årliga budgeten för planerat och avhjälpande underhåll av gator, vägar och VA-anläggningar fastställs av miljö- och samhällsbyggnadsnämnden inom ramen för investeringsplanen, vilken omfattar ett år med ytterligare planering för tre år framåt. Investeringsbudgeten definierar ramar för olika typer av investeringar, inklusive reinvesteringar i gator, vägar och VA-anläggningar.

Det föreligger en skillnad i hanteringen av gator och vägar jämfört med VA-anläggningar, särskilt vad gäller omfattningen och detaljrikedomen i underlagen för underhållsbehov. För gator och vägar finns en kontinuerligt uppdaterad underhållsplan som anger behovet per år. Däremot saknas en motsvarande underhållsplan för VA-anläggningar, även om information om anläggningar och ledningsnätet finns i VA-banken, om än inte fullständig.

För gator och vägar avsätts i miljö- och samhällsbyggnadsnämndens investeringsbudget årligen medel för såväl reinvesteringar som ytterligare medel i en investeringsreserv. Enligt intervjuer anses nuvarande anslagsnivå tillräcklig för att möta behoven enligt underhållsplanen, även om det framhålls att statusbedömningen som underhållsplanen bygger på genomfördes år 2020 och att en uppdaterad inventering av behovet bör genomföras för att säkerställa att budgetnivån fortsatt är adekvat. Det har inte framkommit att nämnden har fastställt specifika mål eller nyckeltal för underhållsarbetet som kan användas för att mäta nuvarande underhåll av gator och vägar.

Trots detta överstiger behovet de tillgängliga resurserna, vilket exemplifieras av beläggningsutbyte. Prioriteringen av huvudvägnät och gång- och cykelbanor har resulterat i att övriga vägnätet blivit eftersatt, vilket över tid har lett till en ackumulerad underhållsskuld. För att öka kostnadseffektiviteten har organisationen lyckats minska kostnaderna för gatubelysning och beläggningsunderhåll samt trafiklinjemålning genom att utföra vissa arbeten i egen regi. Investeringar inom ram redovisas för politiken och återfinns i systemet Hypergene.

Vad gäller VA-anläggningar, avsätts i nämndens investeringsbudget årligen medel för reinvesteringar och ytterligare medel i en investeringsreserv. Enligt intervjuer har budgetförstärkningar skett på senare tid, även om det inte är tillräckligt för att möta hela behovet av reinvesteringar i kommunens ledningsnät. Det framhävs samtidigt att investeringsvolymen måste anpassas så att de kapitalkostnader och avskrivningar som följer kan hanteras inom den fastställda VA-taxan.

6.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att budgetering av underhåll endast delvis utgår från faktiskt underhållsbehov och att utfört underhåll endast delvis är i paritet med identifierat underhållsbehov.

För gator och vägar finns en kontinuerligt uppdaterad underhållsplan som anger behovet per år, och den årliga investeringsbudgeten anses tillräcklig för att möta dessa behov enligt den befintliga planen. Dock är den statusbedömning som underhållsplanen bygger på genomförd år 2020, vilket innebär att en uppdaterad inventering av behovet är nödvändig för att säkerställa att budgetnivån fortsatt är adekvat. Det har framkommit att det inte finns specifika mål eller nyckeltal för att mäta nuvarande underhåll, vilket kan påverka precisionen i budgeteringen.

För VA-anläggningar saknas en motsvarande plan, trots att information om anläggningar och ledningsnät finns i VA-banken. Även om det har skett en budgetförstärkning jämfört med tidigare år, bedöms den inte vara tillräcklig för att möta hela behovet av reinvesteringar i kommunens ledningsnät. Det framgår att investeringsvolymen måste anpassas för att hantera kapitalkostnader och avskrivningar inom den fastställda VA-taxan, vilket kan begränsa möjligheten att fullt ut adressera det identifierade underhållsbehovet.

Sammantaget indikerar detta att budgeteringen delvis baseras på identifierade behov, men att det finns utvecklingsområden i form av att uppdatera statusbedömningar och att säkerställa att budgeten är i paritet med de faktiska underhållsbehoven, särskilt för VA-anläggningar.

6.4 UPPFÖLNING

Som beskrivits ovan har miljö- och samhällsbyggnadsnämnden fastställt ett antal verksamhetsmål som har en indirekt koppling till underhåll av gator och vägar samt VA-anläggningar. Målen följs upp i rapportering på resultat och resultatutfall per sista augusti och på kalenderår.

I dessa rapporter återrapporteras även budget, utfall och avvikelse för pågående investeringsprojekt. Av genomförd protokollgenomgång omfattande perioden januari 2025 – maj 2025 och intervjuer framgår att nämnden inte tar del av någon ytterligare uppföljning avseende underhåll av gator och vägar respektive VA-anläggningar.

Vid intervjuer framkommer att verksamheterna upprätthåller en löpande kommunikation med presidiet. Det framgår att verksamheterna regelbundet inbjuds till presidiemöten, vilket främjar en öppen dialog och stärker samarbetet mellan parterna. Vid varje sammanträde med presidiet ges verksamhetschefer tillfälle att presentera en aktuell översikt av verksamhetens status, vilket inkluderar en genomgång av relevanta frågor. Därtill deltar funktioner för att tillhandahålla information om bland annat ekonomiska aspekter.

6.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden endast delvis följt upp underhållsarbetet och beslutat om tydliga och aktiva åtgärder utifrån uppföljning samt övriga aktuella utvärderingar.

Bakgrunden till vår bedömning är att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har fastställt verksamhetsmål med indirekt koppling till underhåll av gator och vägar samt VA-anläggningar, och att dessa mål följs upp i rapportering på resultat och resultatutfall. Det framgår att budget, utfall och avvikelse för pågående investeringsprojekt återrapporteras, vilket ger en viss insikt i underhållsarbetets status. Trots detta, enligt genomförd protokollgenomgång och intervjuer, tar nämnden inte del av någon ytterligare uppföljning specifikt avseende underhåll av gator och vägar respektive VA-anläggningar.

Den löpande kommunikationen mellan verksamheterna och presidiet, samt regelbundna presidiemöten där verksamhetschefer presenterar aktuell verksamhetsstatus, främjar en öppen dialog och samarbete. Detta kan bidra till att identifiera behov och möjligheter för åtgärder. Dock framgår det inte att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har beslutat om tydliga och aktiva åtgärder utifrån dessa uppföljningar och utvärderingar, vilket indikerar att det finns utrymme för att stärka den formella uppföljningen och beslutsfattandet kring underhållsarbete.

Sammantaget visar detta att det finns en viss uppföljning och kommunikation, men att miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslutsfattande och aktiva åtgärder utifrån uppföljning och utvärdering av underhållsarbete endast delvis är utvecklade. Det finns potential att ytterligare formalisera och systematisera dessa processer för att säkerställa att underhållsbehoven fullt ut adresseras.

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Granskningen har syftat till att bedöma huruvida miljö- och samhällsbyggnadsnämnden säkerställer ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar samt VA-anläggningar.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i allt väsentligt säkerställer ändamålsenligt underhåll av kommunens gator och vägar samt VA-anläggningar.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi miljö- och samhällsbyggnadsnämnden att:

- Fastställa etablerade rutiner och riktlinjer för det löpande arbetet vad avser planering och uppföljning.
- Tillse att statusbedömningar är i paritet med faktiskt underhållsbehov för att säkerställa att budgetering sker utifrån faktiska behov.
- Förstärka uppföljningsprocesserna för att möjliggöra bättre beslutsfattande och aktiva åtgärder.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Anders Petersson

Certifierad kommunal yrkesrevisor och uppdragsansvarig

8 BILAGA A

Underlag som varit föremål för granskning

- Reglemente för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
- Organisationskarta
- Strategi för vatten och avlopp
- Överenskommelse VA
- Verksamhetsplan 2025
- Investeringsredovisning 2024
- Investeringsbudget
- Tekniska standarder
- Underhållsplanering
- Protokoll för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden avseende perioden januari 2025 – maj 2025